

CÁC THỦ THUẬT MỞ BÀI VÀ CÁC BƯỚC GIỚI THIỆU NGŨ LIỆU MỚI TRONG GIẢNG DẠY TIẾNG ANH

○ THS. TỐNG HUNG TÂM*

Trong giảng dạy Tiếng Anh, các hoạt động được lên kế hoạch và thực hiện tuân tự theo từng bước cơ bản luôn mang lại những kết quả khá quan trọng là dạy học ngẫu hứng hoặc theo một khuôn mẫu cố định. Tuy nhiên, lựa chọn và sử dụng linh hoạt các thủ thuật mở bài cũng như các bước giới thiệu ngữ liệu mới trong giảng dạy như thế nào cho phù hợp với nhiều đối tượng người học khác nhau cũng như các trình độ khác nhau vẫn luôn là câu hỏi được đặt ra cho mỗi giáo viên (GV) trước khi soạn và giảng bài.

1. Tìm hiểu đối tượng người học và trình độ của người học trước khi quyết định lựa chọn các thủ thuật mở bài và các bước giới thiệu ngữ liệu mới cho phù hợp

Đây là yếu tố vô cùng quan trọng vì khi người dạy biết được trình độ của người học, việc lựa chọn thủ thuật nào có hiệu quả cao sẽ mang lại kết quả như mong muốn. Nếu là người bắt đầu học, các trò chơi (games) đơn giản nhưng hấp dẫn sẽ tạo hứng thú cho người học có độ tuổi dưới 22. Với đối tượng người học trên độ tuổi này, chuyện trò sẽ tạo sự thân mật dễ hòa đồng hơn là các trò chơi. Sử dụng các hoạt động này sẽ tạo ra được không khí học tập thuận lợi cả về mặt tâm lý lẫn nội dung cho các hoạt động sau đó thành công hơn, vì tuy thời gian ngắn (từ 4-7 phút) nhưng người học có thể ôn lại kiến thức cũ hoặc định hình sự liên kết với kiến thức mới sẽ học.

2. Một số các thủ thuật mở bài

- *Greetings*: Chào hỏi là hoạt động khá phổ biến khi giáo viên vào lớp vì ngay khi bắt đầu học người học đã được học trong môi trường tiếng một cách tự nhiên.

- *Asking about health*: Hỏi thăm về sức khỏe thể hiện sự quan tâm gần gũi giữa giáo viên và người học.

- *Singing a song*: Khởi đầu tiết học với một bài hát chào hỏi, hoặc các bài hát có các giai điệu tươi vui, rộn ràng sẽ giúp người

học luyện nghe và phát âm tốt hơn. Người dạy phải sưu tầm và lồng ghép dạy các bài hát này ở phần cuối các tiết dạy sẽ thuận lợi cho bài học hôm sau.

- *Chatting about a specific topic*: Trò chuyện về một chủ đề mới để hiểu người học cảm thấy tự tin khi trò chuyện hơn.

- *Using visual aids*: Sử dụng giáo cụ trực quan để người học mô tả, đoán nội dung hoặc trả lời câu hỏi. Người học sẽ thấy tò mò muốn khám phá và hứng thú khi trả lời và tham gia thực hiện các yêu cầu của người học. GV có thể khai thác vật thật trong lớp học hoặc yêu cầu người học chuẩn bị.

- *Selecting suitable games*: Lựa chọn các trò chơi phù hợp theo nội dung bài học là điều cần thiết vì nhiều trò chơi cần sự chuẩn bị cũng như cách chơi không dễ sẽ làm người học ngại. Nếu trò chơi phù hợp với kiến thức người học sẽ là một bước dẫn dắt người học tiếp cận kiến thức một cách tự nhiên hơn. Đa dạng và thay đổi các trò chơi sẽ làm người học nuôi dưỡng và tạo được đam mê về sự hấp dẫn của việc học Tiếng Anh. Có rất nhiều các trò chơi như *Word Square*, *matching*.

- *Giving a short exercise*: Yêu cầu người học làm một bài tập ngắn và chấm trả bài vào cuối buổi học. Nếu bài tập vừa sức, người học có thể chắc chắn đúng từ 75% trở lên sẽ là một động lực lớn giúp người học cảm thấy việc học và ứng dụng kiến thức vào làm bài thật hữu ích và việc đạt được điểm số nhất định nào đó cũng giúp người học hiểu kiến thức thực họ đang có để phấn đấu học tốt hơn.

- *Eliciting*: Gợi mở là một trong những thủ thuật khai thác kiến thức nền của người học một cách hiệu quả nhất. Nó giúp người học khắc sâu kiến thức và có cơ hội luyện tập lại một cách tự nhiên.

* Trường Đại học tài nguyên và môi trường Hà Nội

- **Brainstorming:** Nếu vấn đề và người học phải nhanh chóng tập hợp kiến thức và trả lời hoặc hoàn thành bài tập theo yêu cầu của GV. Đây là một dạng bài đòi hỏi kiến thức tổng hợp và phản xạ nhanh. Nếu người học thường xuyên tham gia vào hoạt động này thì phản xạ ngôn ngữ sẽ được cải thiện đáng kể. Bằng việc cùng đóng góp ý kiến trong một nhóm nhỏ cũng là cơ hội để giao lưu và sử dụng tiếng Anh một cách tự nhiên trong môi trường học ngoại ngữ.

- **Create an attractive situation:** Tạo ra tình huống hấp dẫn và yêu cầu người học sử dụng ngữ liệu đã học để đặt câu, trả lời câu hỏi, thảo luận tìm phương án đúng hoặc dẫn dắt tiếp nối nội dung ngôn ngữ theo tình huống mở mang tính sáng tạo.

Trong thực tế giảng dạy, những hoạt động và thủ thuật dùng cho phần mở bài có thể cùng một lúc đáp ứng được nhiều mục đích khác nhau. Vì vậy, GV nên tìm cách sáng tạo để có được một cách vào bài sao cho cùng một lúc có thể đáp ứng được nhiều nhiệm vụ đặt ra ở phần mở bài. Ví dụ, ngay khi bước vào lớp, GV có thể bắt đầu bài bằng một hoạt động nêu vấn đề và giải quyết vấn đề (problem-solving), hoặc khai thác vấn đề kiến thức cơ bản của cả lớp về một nội dung có liên quan đến bài cũ và bài mới (brainstorming). Bằng cách đó, GV đã cùng một lúc gây được sự chú ý, gây hứng thú cho bài học, ổn định được lớp, kiểm tra, ôn lại được bài cũ, đồng thời cũng đã giúp cho học sinh chuẩn bị được tâm lý và kiến thức cần thiết cho bài mới.

Như đã đề cập, mục đích của các hoạt động mở bài là để người học làm quen và cảm thấy hứng thú với chủ đề sắp học trong bài, đồng thời ôn luyện lại những kiến thức đã học có liên quan đến bài mới hoặc để GV tạo những nhu cầu giao tiếp cần thiết cho các hoạt động của bài mới. Với ý nghĩa đó, phần mở bài đôi khi không có ranh giới cụ thể mà luôn được tiến hành phối hợp với phần giới thiệu ngữ liệu.

GV luôn phải dự đoán các tình huống khi sử dụng các thủ thuật mở bài như đối tượng người học: lứa tuổi, kiến thức nền, khả năng tiếp nhận kiến thức, mục đích học tập của người học, giáo trình, yêu cầu kiến thức cần đạt sau khi kết thúc chương trình học, kiến thức nào trong giáo trình, kiến thức nào gắn với thực tiễn mang tính thực hành cao. Phản ứng tương đối của người học nếu sử dụng thủ thuật đó có phù hợp không, cần thay đổi chỉnh sửa thế nào để đạt được kết quả

cao nhất khi ứng dụng thủ thuật đó. Thay đổi các thủ thuật thường xuyên cũng tạo sự tương thích và tránh nhàm chán và tạo sự tò mò kích thích nội lực của người học.

3. Các bước giới thiệu ngữ liệu mới

Ngữ liệu mới là nội dung ngôn ngữ mới sẽ được dạy, giới thiệu cho người học trong một phần của tiết học, một tiết học hoặc một buổi học. Ngữ liệu mới bao gồm từ vựng, mẫu câu, cấu trúc câu, ngữ pháp, một chủ điểm của bài hội thoại hoặc nội dung ngôn ngữ mới.

Với xu thế áp dụng nhiều phương pháp mang tính thực tiễn cao để đạt được mục tiêu của việc giảng dạy và truyền đạt ngôn ngữ, việc giới thiệu ngữ liệu mới không còn đơn thuần là giới thiệu quy tắc ngữ pháp, cung cấp ngữ nghĩa mà giáo viên phải truyền đạt kiến thức đến người học để người học hiểu rõ và có thể ứng dụng kiến thức ngữ liệu được học vào đời sống thực hoặc trong những ngữ cảnh cụ thể. Người dạy phải tạo động cơ học tập một cách tích cực để người học phải chủ động tham gia vào quá trình tiếp thu và tình hội trí thức thông qua các hoạt động ngôn ngữ với các giác quan khác nhau như thính giác, thị giác, cảm giác, thậm chí cả vị giác nếu có thể. Người học có cơ hội nghe âm thanh, nhìn thấy hình thái, biết cách phát âm và cách sử dụng ngôn ngữ đúng trong câu, trong đoạn văn, hội thoại, bài nghe, bài viết hoặc trong tình huống cụ thể.

Nội dung ngữ liệu cần giới thiệu bao gồm: Form/Hình thái: Pronunciation, spelling, grammar; Meaning/Ngữ nghĩa; Usage/Cách sử dụng. Sơ lược các bước giới thiệu ngữ liệu cơ bản: - **Giới thiệu hình thái ngữ liệu mới:** hình thái viết của từ, mẫu câu, cấu trúc câu, ngữ pháp, chủ điểm. Cách phát âm của từ, mẫu câu, cấu trúc câu, ngữ pháp, chủ điểm. Sự liên kết của từ trong câu, câu trong hội thoại, đoạn văn, chủ điểm trong tình huống cụ thể thông qua ngữ cảnh, tranh ảnh, sơ đồ, đối chiếu hoặc các thủ thuật khác; - **Hướng người học vào ngữ liệu mới** thông qua việc hướng dẫn người học luyện tập cách phát âm. Nhận dạng và phát âm theo mẫu bằng/đĩa do người bản ngữ phát âm. Nên có nhiều giọng khác nhau để người học nhận biết và làm quen với ngữ điệu (intonation), trọng âm (stress pattern) và cơ chế phát âm của từ trong câu; - **Cung cấp cho người học nghĩa của ngữ liệu mới** trong tình huống cụ thể để làm rõ cách sử dụng của ngữ

liệu khi thực hành và ứng dụng vào thực tế. Có thể cung cấp nhiều hơn một nghĩa (nếu là từ mới) nhưng không nên cung cấp quá nhiều nghĩa tránh cho người học thấy bối rối và không phân biệt rõ ràng sử dụng nghĩa nào cho đúng; - *Ngữ liệu mới nhất thiết phải được đặt câu để minh họa* để người học biết khi nào thì sử dụng ngữ liệu đó hoặc có các tình huống linh hoạt để xác định ngữ liệu được sử dụng đúng trong ngữ cảnh thực. Nếu ngữ liệu mới được luyện tập trong một đoạn hội thoại, một đoạn văn, một bài nghe hay một bài viết ngắn cũng là một cách khai thác nghĩa hiệu quả kết hợp với các kĩ năng. Kết quả sẽ khả quan hơn; - *Ngữ liệu mới phải được viết lên bảng* và có ví dụ đi kèm để người học vận dụng các giác quan vào việc tiếp nhận kiến thức như nghe âm thanh, nhìn hình thức chữ viết trong tình huống cụ thể và tưởng tượng trong ngữ cảnh; - *Yêu cầu người học nhắc lại ngữ liệu* và phải đặt câu với ngữ liệu mới dựa trên ví dụ đã học theo công thức hoặc cấu trúc cơ bản. Người học phải được luyện tập từ có kiểm soát, có hướng dẫn theo từ, câu gợi ý đến từ do đặt câu theo ý mình và phải được chữa ngay để nhận ra lỗi sai nếu có.

Tuy nhiên, cần phải lưu ý rằng không phải lúc nào việc giới thiệu ngữ liệu cũng phải tuân theo tuần tự tiến trình trên. GV phải linh hoạt và sáng tạo cũng như luôn bám sát trình độ người học để sử dụng các bước một cách hiệu quả. Ví dụ, ngay sau khi giới thiệu ngữ liệu mới nếu GV cảm thấy người học đã hiểu và có thể làm tốt các bài tập tới tạo thì có thể chuyển ngay sang phần luyện tập. Hoặc việc giải thích ngữ liệu mới trong ngữ cảnh cũng có thể để lại để thực hiện vào cuối bài ở bước củng cố bài, sau khi người học đã làm các bài tập thực hành.

...

Trong giảng dạy ngoại ngữ, GV chỉ nên theo các bước cơ bản để đảm bảo nội dung ngôn ngữ mình truyền đạt đến người học có tính ứng dụng cao và người học tiếp thu được ngôn ngữ mà mình giới thiệu một cách tích cực. Không có một khuôn mẫu cố định nào là tốt nhất, GV luôn phải linh hoạt lựa chọn và kết hợp các thủ thuật, phương pháp giảng dạy khác nhau để đạt được mục tiêu dạy học đề ra. Hi vọng một số gợi ý thủ thuật mở bài và các bước giới thiệu ngữ liệu mới trong giảng dạy tiếng Anh trên đây sẽ góp phần vào việc giảng dạy ngoại ngữ có chất lượng hơn trong mỗi bài học. □

Tài liệu tham khảo

1. Các website: <http://vietbao.vn/Trang-ban-doc/Doi-moi-phuong-phap-day-hoc-bac-dai-hoc-Kho-do-dau/40050011478/>; <http://www.glib.hcmus.edu.vn/bantinh/bi206/bai7.pdf>; <http://www.studyingandteachingenglish.southernnewhampshireuniversity.edu>
2. *Lifeline Elementary* by Tom Hutchinson: Oxford University Press.
3. Nguyễn Phương Hoa. *Đổi mới phương pháp dạy học*. NXB Đại học quốc gia Hà Nội, 2005.
4. *New ways in teaching English*, by Rose Mary Orlando, Southern New Hampshire University Press, 2008.

SUMMARY

In English teaching, activities are planned and performed sequentially basic steps but always bring satisfactory results rather than teaching improvisation or under a fixed mold. However, the selection and use flexible procedures show down as well as steps in introducing new language teaching how much appropriate for learners of different objects as well as different levels are still the question for each teacher and lectured before composing. However, Teachers must be flexible and creative as always keep abreast qualification learners to use these steps effectively.

Tạp chí Giáo dục 2012

TẠP CHÍ LUYỆN - KHOA HỌC GIÁO DỤC CỦA BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

MỘT THÁNG 2 KÌ, MỖI KÌ 64 TRANG

Công bố các công trình nghiên cứu lí luận và thực tiễn về:

- ◀ Quản lí giáo dục
- ◀ Lí luận giáo dục
- ◀ Tâm lí học - Sinh lí học lứa tuổi
- ◀ Thực tiễn giáo dục
- ◀ Giáo dục nước ngoài
- ◀ ...

ĐẶT MUA THUẬN TIỆN TẠI:

- ◀ Các cơ sở bưu điện trên toàn quốc
- ◀ Tại Tòa soạn:
TẠP CHÍ GIÁO DỤC, số 4 Trịnh Hoài Đức - Hà Nội
Điện thoại - Fax: 04. 37345363
- Tài khoản: 102010000026240 Ngân hàng TMCP Công thương Việt Nam - chi nhánh TP. Hà Nội
- Tài khoản: 1505201033893 Ngân hàng Nông nghiệp và phát triển nông thôn Việt Nam - Chi nhánh Thanh Xuân